

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 1Co/657/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7212203154
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 08. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Tutko
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2015:7212203154.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Tutka a sudcov JUDr. Adriány Murínovej a JUDr. Jána Slobodníka v právnej veci žalobcu L. C., B. V. A., B. Z. Č.. XX, zastúpeného JUDr. Zuzanou Semanovou, advokátkou, so sídlom v Košiciach, Garbiarska č. 5, proti žalovaným: v 1.rade L. I., B. V. A., B. Č.. X, v 2.rade Q. A., B. V. A., E. Č.. XXX, v konaní o určenie neúčinnosti právneho úkonu, o odvolaní žalobcu a žalovanej v 2. rade proti rozsudku Okresného súdu Košice II zo dňa 05.06.2014 č.k. 19C/37/2012-111 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok vo vyhovujúcom výroku.

Z r u š u j e rozsudok v zamietavom výroku a vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia v r a c i a vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa určil, že darovacia zmluva uzavretá medzi P. A.Ň. T. L. T. Q. A. T. H. dňa 16.03.2010, ktorej predmetom bolo darovanie spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti parcely registra A. - ", Č.. XXX/X, V. A.. Ú.. E. V. X. X/XX -Ž. V. X. J. je voči žalobcovi právne neúčinná a v prevyšujúcej časti ohľadom rovnakého podielu k uvedenej nehnuteľnosti žalobu zamietol. Zároveň vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Týmto rozsudkom rozhodol súd prvého stupňa o návrhu žalobcu na určenie, že darovacia zmluva medzi uvedenými účastníkmi, predmetom ktorej bolo darovanie spoluvlastníckeho podielu o veľkosti X/XX X. A. - „, X. Č. XXX/X, A.. Ú.. E. je voči žalobcovi právne neúčinná.

Pri rozhodovaní vychádzal súd prvého stupňa zo zistenia, že žalobca má na základe právoplatného trestného rozkazu voči dlžníkovi P. A. - B. Ž. V. X. rade vymáhateľnú pohľadávku v sume 2.839,- eur. Dlžník v období troch rokov pred podaním žaloby, t.j. dňa 16.03.2010 uzatvoril darovaciu zmluvu, ktorou previedol svoj spoluvlastnícky X. X/XX Z. X. A. „, Č.. XXX/X A..Ú.. E. Z. Ž. V. X. J., T. K. V. X. X/XX T. Z. Ž. V. X. J. V. X. X/XX.

Na základe uvedených zistení a po vykonanom dokazovaní dospel súd prvého stupňa k záveru, že žaloba žalobcu vo vzťahu k žalovanej v 2. rade je dôvodná, pretože žalovaná v 2. rade je sestrou dlžníka žalobcu a v takom prípade vo vzťahu k žalovanej v 2. rade sa v zmysle ust. § 42 ods. 2 Občianskeho zákonníka úmysel dlžníka v danom prípade P. A. - B. Ž. V. X. J. vedomosť z druhej strany o tomto úmysle sa predpokladá a druhá strana (osoba dlžníkovi blízka - žalovaná v 2. rade) má možnosť preukázať, že úmysel ukrátiť veriteľa nielenže nepoznala, ale aj to, že jej nemožno vyčítať zavinenie tejto neznalosti, to znamená, že úmysel dlžníka nemohla poznať ani pri náležitej starostlivosti. V danom prípade súd prvého stupňa predpokladal úmysel L. P. A. ukrátiť veriteľa - žalobcu z okolnosti, vzhľadom na to, že

z obsahu exekučného spisu sp.zn. Ex/901/10 súdneho exekútora vyplýva, že dlžník žiadny iný majetok okrem nehnuteľnosti, ktorá je predmetom sporu nemal, pričom v čase kedy darovacou zmluvou previedol na žalovaných nehnuteľnosť, zároveň splnomocnil svojho otca na podanie námietok v exekučnom konaní. Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že žalovaná v 2. rade sa stretávala aj so svojím druhom u svojich rodičov so svojím bratom, dlžníkom P. A.Á., preto mala objektívne možnosť pri náležitej starostlivosti sa o dlhoch svojho brata dozvedieť a teda aj o úmysle ukrátiť žalobcu. V tejto časti považoval súd žalobu za dôvodnú a preto právny úkon - darovanie vo vzťahu k žalovanej považoval za právne neúčinné. Ako nedôvodnú vyhodnotil žalobu vo vzťahu k žalovanému v 1. rade, ktorý k dlžníkovi nie je blízkou osobou podľa ust. § 116 Občianskeho zákonníka, nakoľko nie je s ním v príbuzenskom ani obdobnom pomere a ako vyplynulo jednak z výpovede žalovanej v 2. rade, ale aj samotného žalovaného v 1. rade, tento k dlžníkovi P. A. nemal taký blízky vzťah, z ktorého by bolo možné vyvodzovať, že ak by utrpel ujmu jeden z nich, druhý by túto ujmu pociťoval ako vlastnú, a takýto blízky vzťah ani žalobca v konaní nepreukázal. Keďže žalovaný v 1. rade nie je blízkou osobou dlžníka vo vzťahu k nemu, žalobca mal preukázať, že o dlžníkovom úmysle ukrátiť veriteľa - žalobcu vedel, resp. že mu tento úmysel musel byť známy. Dôkazné bremeno ohľadom tejto skutočnosti spočívalo v danom prípade na žalobcovi a tento toto dôkazné bremeno neunesol a vedomosť žalovaného v 1. rade o úmysle dlžníka ukrátiť ho nepreukázal. Na základe uvedeného súd prvého stupňa uzavrel, že žaloba o určenie neúčinnosť darovacej zmluvy uzavretej medzi žalovaným v 1. rade ako obdarovaným a dlžníkom P. A. ako darcom je nedôvodná a žalobu v tejto časti zamietol.

Výrok o trovách konania odôvodnil s poukazom na ust. § 142 ods. 2 O.s.p. a rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Proti tomuto rozsudku v zamietajúcom výroku podal včas odvolanie žalobca a proti vyhovujúcemu výroku žalovaná v 2. rade.

Žalobca v odvolaní žiadal, aby odvolací súd zmenil rozsudok v zamietajúcom výroku a žalobe v celom rozsahu vyhovel a určil, že darovacia zmluva uzavretá medzi dlžníkom a žalovaným v 1. rade je voči nemu právne neúčinná a priznal mu náhradu trov konania. V odvolaní uviedol, že žalovaný v 1. rade je životný partner žalovanej v 2. rade, s ktorým žije viac ako 10 rokov v spoločnej domácnosti, má s ním spoločné dve maloleté deti, ktoré spoločne riadne vychovávajú a riadne spoločne žijú v rodinnom dome hneď vedľa rodičov dlžníka, majú teda spolu obdobný pomer ako je pomer manželský, a teda pomer družobný. Poukazuje na ust. § 116 Občianskeho zákonníka a nesúhlasí s dôvodmi súdu prvého stupňa, že žalovaný nie je v príbuzenskom ani obdobnom pomere... a že nemali s P. A. taký blízky vzťah v zmysle cit. zák. ustanovenia, z ktorého by bolo možné vyvodzovať, že ak by utrpel ujmu jeden z nich, druhý by túto dôvodne pociťoval ako vlastnú. Vzťah žalovaného v 1. rade a žalovanej v 2. rade je práve takýto vzťah, ako má na mysli § 116 Občianskeho zákonníka; „iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú by utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu“. Podľa jeho názoru žalovaný v 1. rade v každom prípade je osoba blízka, pretože medzi nimi existuje obdobný pomer pomeru rodinnému, družobný pomer. To sa za rodinný pomer považuje akýkoľvek príbuzenský vzťah, ktorý nemožno zaradiť do prvej skupiny. Súd prvého stupňa nevysvetlil a neodôvodnil, prečo vzťah žalovaných nezakladajúci blízkych osôb, a to aj napriek tomu, že majú obdobný pomer ako pomer rodinný. Prehliadol podstatné fakty s tým súvisiace, na ktoré v konaní poukazoval a ktoré vyšli najavo. Súd prvého stupňa uveril výpovediam svedkov, rodičov žalovanej v 2. rade, ktoré sú ale nedôveryhodné a zaujaté. Podľa jeho názoru súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, nevysporiadal sa s predloženými dôkazmi ani s tvrdeniami žalobcu, nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností. Súd prvého stupňa nesprávne vyhodnotil pomery na jednej a na druhej strane a tak rozhodol. Súd prvého stupňa taktiež nevysvetlil a riadne neodôvodnil, prečo mu nepriznal náhradu trov konania, hoci mal polovičný úspech vo veci.

Žalovaná v 2. rade v odvolaní žiadala, aby odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok vo vyhovujúcom výroku a zároveň žalobu v plnom rozsahu zamietol. V odvolaní uviedla, že nesúhlasí s tvrdením súdu prvého stupňa, že mohla mať vedomosť o úmysle P. A. ukrátiť veriteľa, pretože poukazuje hlavne na výpoveď žalovaného v 1. rade a svedkyne A. F., z ktorej vyplýva, že iniciátorom na vznik darovacej zmluvy bol L. I., ktorý takto konal na základe podnetu zo Stavebného úradu, aby vedel skolaudovať ich investíciu v podobe rodinného domu, pretože Stavebný úrad odmietol skolaudovať ich rodinný dom, pokiaľ nebude vysporiadaný právny vzťah k prístupovej ceste k rodinnému domu. Z toho vyplýva, že P.

A. nebol iniciátorom vzniku tejto darovacej zmluvy, teda nemožno hovoriť o úmysle P. A. ukrátiť veriteľa a taktiež logicky nemohla mať vedomosť, Ž. P. A. chce ukrátiť veriteľa. Ďalej uviedla, že darovacia zmluva bola podaná Správou katastra už 17.03.2010, čo je dva mesiace pred podanou námietkou proti trovám exekúcie otcom D.. P. A. a skutočnosť, že Správa katastra povolila vklad v ten istý deň ako bola podaná námietka je čisto vecou náhodnou a teda nemá súvis s podanou námietkou, teda súd nesprávne vyhodnotil tieto náhodné dátumy. Taktiež nesúhlasila so záverom súdu prvého stupňa, že ako sestra dlžníka mala objektívnu možnosť pri náležitej starostlivosti sa o dlhu svojho brata dozvedieť, a teda aj o úmysle ukrátiť žalobcu, pretože jej brat sa nikdy o svojich dlhoch jej nezdôveril a ani jej otec sa o prípadných dlžobách pred ňou nikdy nezmenil, a preto logicky nemala na to dôvod vypytovať sa ani pri objektívnej náležitej starostlivosti.

Na základe podaných odvolaní odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce podľa § 212 ods. 1, 3 O.s.p. postupom podľa § 156 ods. 3 v spojení s § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je a žalovanej v 2. rade nie je dôvodné.

Odvolací súd je v prejednávanej veci toho názoru, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci ak dospel k záveru, že žalovaná nepreukázala, že úmysel ukrátiť veriteľa nepoznala, resp., že úmysel dlžníka nemohla poznať ani pri náležitej starostlivosti, ktorý následne aj správne právne posúdil, ak v tejto časti žalobe vyhovel. Ani počas odvolacieho konania nedošlo v tejto časti k zmene skutkového ani právneho stavu, preto odvolací súd na skutkové zistenia a právne normy, ktoré použil súd prvého stupňa poukazuje a v celom rozsahu sa s nimi stotožňuje (§ 219 ods. 2 O.s.p.).

K odvolaniu žalovanej je potrebné uviesť, že toto nemožno považovať za dôvodné, ak vychádza z názoru, že nemohla mať vedomosť, že jej brat P. A. chce ukrátiť veriteľa, pretože ten sa jej o svojich dlhoch nikdy nezdôveril, ako aj z tvrdenia, že vznik spornej darovacej zmluvy inicioval žalovaný v 1. rade.

Podľa § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka odporovať možno právnenému úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy, a právnenému úkonu, ktorým bol veriteľ a dlžník ukrátení a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§ 116 a § 117), alebo ktoré dlžník urobil v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať.

Podmienky, za ktorých veriteľ môže odporovať právnenému úkonu dlžníka, uvádza citované ust. § 42 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Odporovateľným je taký právny úkon dlžníka, ktorý urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy. Úmysel dlžníka nie je podmienkou odporovateľnosti vtedy, ak „druhou stranou“ sú osoby dlžníkovi blízke. Úmysel dlžníka ukrátiť jeho veriteľa, v takom prípade zákon predpokladá aj na osobách dlžníkových blízkych, aby preukázali opak (t.j., že úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa nemohli ani pri náležitej starostlivosti poznať).

Úspešná obrana žalovanej k dlžníkovi blízkej osoby podľa ust. § 42 ods. 2 Občianskeho zákonníka teda spočíva nielen v jej tvrdení, že o úmysle dlžníka ukrátiť odporovaným právnym úkonom veriteľa nevedela a ani nemohla vedieť, ale tiež v tvrdení a preukázaní toho, že o tomto úmysle nevedela ani nemohla vedieť, napriek tomu, že vyvinula „starostlivosť“ k poznaniu tohto úmyslu dlžníka a išlo o „náležitú starostlivosť“.

Vynaloženie náležitej starostlivosti sa predpokladá, že osoba dlžníkovi blízka vykonala s ohľadom na okolnosti prípadu a s prihliadnutím k obsahu právneho úkonu dlžníka takú činnosť (aktivitu), aby úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa, ktorý tu v čase odporovaného právneho úkonu objektívne vzaté musel byť, z jej výsledkov poznala (t.j. aby sa o tomto úmysle dozvedela). Ak sa jej to pri vynaložení riadnej starostlivosti nepodarilo, potom sa môže v zmysle ust. § 42 ods. 2 Občianskeho zákonníka ubrániť odporovacej žalobe. Zákon po dlžníkovi blízkej osobe požaduje, aby sa pri právnych úkonoch s dlžníkom, alebo pri právnych úkonoch, ktoré dlžník urobil v jej prospech, týmto spôsobom presvedčila, že právny úkon neskracuje veriteľa dlžníka a vedie ju k tomu, aby nerobila právne úkony (neprijímala podľa nich plnenie) na ujmu práv veriteľov dlžníka. V prípade, že sa tak nezachová, musí byť zrozmienená s tým, že veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky tiež z majetku, ktorý na základe takého právneho úkonu od dlžníka nadobudla.

Z tohto pohľadu tvrdenia žalovanej v odvolaní o tom, že dlžník žalobcu P. A. nebol iniciátorom darovacej zmluvy ale tým mal byť žalovaný v 1. rade, ako aj tvrdenia o tom, že jej brat sa jej nikdy o svojich dlhoch nez dôveril a teda nemohla mať vedomosť, že chce ukrátiť veriteľa, sú právne bezvýznamné, a to aj z dôvodu, že pokiaľ ide o právny úkon medzi dlžníkom a osobou jemu blízkou, alebo právny úkon urobený dlžníkom v prospech osoby jemu blízkej, nemusí žalujúci veriteľ úmysel tvrdiť ani preukazovať, pretože zákon v tomto prípade predpokladá, že žalovaný o úmysle dlžníka ukrátiť odporovaným právnym úkonom veriteľa vedel. Uvedené tvrdenia nemožno považovať za dôvodné aj z dôvodu, že v konaní pred súdom prvého stupňa ale ani v podanom odvolaní žalovaná neuviedla, akú „starostlivosť“ vyvinula k poznaniu úmyslu dlžníka ukrátiť žalobcu i napriek tomu, že ako sama v odvolaní uvádza, jej otec D.. P. A. vedel o dlžobách jej brata. Je síce pravda ako uvádza v odvolaní, že tento stav jej neukladá povinnosť informovať sa o dlžobách, ktoré má jej brat, potom však nemožno uzavrieť, že úmysel dlžníka nemohla poznať ani pri náležitej starostlivosti.

Možno preto uzavrieť, že žalovaná počas konania pred súdom prvého stupňa, ale ani v rámci odvolacieho konania netvrdila a nepreukázala, aby vykonala takú činnosť, resp. aktivitu ohľadom vynaloženia riadnej starostlivosti, aby poznala úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa, preto odvolacie dôvody nemožno považovať za dôvodné, preto odvolací súd napadnutý rozsudok vo vyhovujúcom výroku podľa § 219 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

Za dôvodné však považuje odvolací súd odvolanie žalobcu proti rozsudku v časti zamietajúceho výroku, ak súd pri rozhodovaní vychádzal zo zistenia, že žalovaný v 1. rade s dlžníkom P. A. nie sú v príbuzenskom ani obdobnom pomere.

Podľa § 116 Občianskeho zákonníka blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedná z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu.

Citované zákonné ust. § 116 vymedzuje osoby blízke dvojakým spôsobom a to jednak v závislosti na určitom príbuzenstve alebo manželstve fyzických osôb, jednak v závislosti na iných vzťahoch. V prvej kategórii ide o príbuzných v priamom rade, t.j. o predkov a potomkov, z príbuzných v rade pobočnom. Tieto osoby sú osobami blízkymi bez ďalšieho, bez toho, aby bola významná kvalita intenzity ich skutočných vzájomných vzťahov.

Druhú kategóriu osôb blízkych tvoria iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom, ktorých vzájomné vzťahy sú na takej úrovni, žeby ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako ujmu vlastnú. V rodinnom pomere sú ďalší príbuzní v pobočnom rade. Za vzťah obdobný k pomeru rodinnému možno považovať najmä vzťah švagrovský (t.j. vzťah manžela k príbuzným druhého manžela), vzťah manžela k dieťaťu druhého manžela, ako i vzťah druha a družky. V týchto prípadoch je však podmienkou, aby kvalita, intenzita skutočných vzájomných vzťahov osôb bola taká, žeby ujma vzniknutá jednej z týchto osôb bola druhou z nich dôvodne pociťovaná ako ich vlastná ujma. Tento stav pritom musí byť daný u oboch osôb navzájom (nestačí ak pociťuje dôvodne ujmu jednej z týchto osôb druhá z nich ako ujmu vlastnú, bez toho, aby tomu tak bolo i opačne). Za splnenia týchto podmienok majú iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom postavenie osôb sebe navzájom blízkych bez ohľadu na to, či žijú v spoločnej domácnosti.

Ak je pre posúdenie právneho úkonu významné, či k nemu došlo medzi osobami blízkymi (tak ako je tomu v tomto prípade vo vzťahu k žalovanému v 1. rade) je nutné vzájomný vzťah účastníkov právneho úkonu posudzovať so zreteľom k okamžiku, kedy bol právny úkon urobený. O právny úkon, ku ktorému došlo medzi dlžníkom a osobou jemu blízkou, alebo ktorý dlžník urobil v prospech tejto osobe v zmysle § 42 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ide preto vtedy, ak dlžník a druhá strana boli v postavení osôb k sebe navzájom blízkych v čase, keď bol právny úkon urobený.

V prejednávanej veci bol okrem žalovanej účastníkom spornej darovacej zmluvy, ktorá je odporovaným právnym úkonom aj žalovaný v 1. rade, ktorý bol a aj v súčasnosti je druhom žalovanej, teda sestry dlžníka. Súd prvého stupňa vo vzťahu k tomuto žalovanému vyhodnotil žalobu ako nedôvodnú majúca za to, že žalovaný vo vzťahu k dlžníkovi nie je blízkou osobou v zmysle ust. § 116 Občianskeho zákonníka, nakoľko nie je s ním v príbuzenskom ani v obdobnom pomere. Uvedený záver súdu prvého stupňa, že žalovaný v 1. rade k dlžníkovi nie je osobou blízkou, nakoľko nie je s ním v príbuzenskom ani

obdobnom pomere, treba považovať za predčasný a teda aj nesprávny, pretože z dôvodov napadnutého rozhodnutia nie je zrejmé, na základe akých vykonaných dôkazov súd k uvedenému skutkovému zisteniu dospel. V tejto časti treba považovať rozsudok súdu prvého stupňa za nepreskúmateľný, pretože súd prvého stupňa sa riadne nevyporiadal s tvrdeniami žalobcu v konaní, že žalovaný vo vzťahu k dlžníkovi je v obdobnom pomere k pomeru rodinnom.

Vzhľadom na uvedené preto odvolací súd postupom podľa § 221 ods. 1, 2 O.s.p. zrušil rozsudok v zamietajúcom výroku a vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Po vrátení veci bude úlohou súdu prvého stupňa vychádzať z názoru odvolacieho súdu a opätovne posúdiť žalobcom uplatnený nárok vo vzťahu k žalovanému v 1. rade a za tým účelom vykoná účastníkmi navrhnuté dôkazy a následne rozhodne a rozhodnutie odôvodní tak, aby bolo zrejmé, na základe akých vykonaných dôkazov dospel k záveru, že žalovaný v 1. rade je, resp. nie je vo vzťahu k dlžníkovi v pomere obdobnom rodinnému. Ak dospeje k záveru, že žalovaný je vo vzťahu k poškodenému v obdobnom pomere pomeru rodinnému, následne posúdi kvalitu a intenzitu skutočných vzájomných vzťahov dlžníka a žalovaného v čase uzavretia darovacej zmluvy sledujúc to, či ich úroveň bola taká, žeby ujma, ktorú utrpel jeden z nich, druhý z nich dôvodne pociťoval ako vlastnú ujmu. V opačnom prípade posúdi, či žalovaný musel vedieť o úmysle dlžníka ukrátiť veriteľa.

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Uvedené rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.